

Ličnost kao prediktor samoprocjena igračke kvalitete kod hrvatskih rukometaša

Turčić, Filip

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:608349>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-09**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za psihologiju

**LIČNOST KAO PREDIKTOR SAMOPROCJENA IGRAČKE KVALITETE
KOD HRVATSKIH RUKOMETAŠA**

Diplomski rad

Filip Turčić

Mentor: Prof. dr. sc. Denis Bratko

Zagreb, 2024.

IZJAVA

Pod punom moralnom odgovornošću izjavljujem da sam ovaj rad izradio samostalno te da u njemu nema kopiranih, prepisanih ili preuzetih dijelova teksta tuđih radova koji nisu propisno označeni kao citati s navedenim izvorom iz kojeg su preneseni.

U Zagrebu, 25.09.2024.

Filip Turčić

Uvod	1
Sportska psihologija	1
Samoprocjene sposobnosti i vještina	1
Ličnost i precjenjivanje u samoprocjenama poželjnih osobina	2
Samopoštovanje i precjenjivanje sposobnosti	6
Narcizam i precjenjivanje sposobnosti	6
Samoprocjene tjelesnih sposobnosti i vještina	7
Cilj, problemi i hipoteze	8
Metoda	9
Sudionici	9
Instrumenti	9
Postupak	11
Rezultati	12
Rasprava	16
Metodološka ograničenja i smjernice za buduća istraživanja	21
Zaključak	23
Literatura	25
Prilozi	28

Ličnost kao prediktor samoprocjena igračke kvalitete kod hrvatskih rukometaša

Personality as a predictor of self-assessment of players' quality in Croatian handball players

Filip Turčić

Sažetak:

Cilj ovog istraživanja bio je istražiti odnos samoprocjena igračke kvalitete s osobinama ličnosti HEXACO modela te ljestvicama samopoštovanja i narcizma. U istraživanju je sudjelovalo 83 sudionika koji su ispunjavali inventar ličnosti HEXACO-100, Rosenbergov upitnik samopoštovanja i ljestvicu narcizma iz kratkog upitnika mračne tetrade (SD4). Svi sudionici bili su članovi klubova koji su u sezoni 2023./2024. igrali u najvišem rangu hrvatskog muškog rukometa. Rezultati pokazuju da hrvatski rukometaši precjenjuju svoju igračku kvalitetu, što upućuje na prisutnost efekta iznadprosječnosti. Samoprocjene igračke kvalitete korelirale su s ekstraverzijom ($r = .25$), savjesnošću ($r = .45$) i samopoštovanjem ($r = .40$). Prediktivnim modelom koji se sastojao od HEXACO dimenzija ličnosti te ljestvicama samopoštovanja i narcizma objašnjeno je 28.4 % ukupne varijance samoprocjena igračke kvalitete. Pritom su se kao jedini prediktori sa značajnim samostalnim doprinosom pokazale varijable savjesnosti i samopoštovanja.

Ključne riječi: samoprocjena igračke kvalitete, HEXACO, samopoštovanje, narcizam

Abstract:

The goal of this research was to examine the relationship of self-assessed players' quality with personality traits of HEXACO model, self-esteem and narcissism. This research had 83 participants and they took HEXACO-100 inventory, Rosenberg's self-esteem scale and narcissism scale from short dark tetrad (SD4). All participants were members of teams that played in the highest rank of Croatian handball league in 2023-24. season. Results show that Croatian handball players have tendency to overestimate their handball quality and the „above-average effect“ was confirmed. Self-assessments were in correlation with extraversion ($r = .25$), conscientiousness ($r = .45$) and self-esteem ($r = .40$). Regression model with personality traits from HEXACO model and self-esteem and narcissism scales as predictors explained 28.4% of variance of self-assessments. Conscientiousness and self-esteem were the only significant individual predictors of self-assessments.

Keywords: self-assessment of players' quality, HEXACO, self-esteem, narcissism

Uvod

Sportska psihologija

Sportska psihologija je grana primijenjene psihologije koja se bavi proučavanjem psihičkih procesa i oblika ponašanja u bavljenju sportom, savladavanju sportskih vještina ili njihovoj prezentaciji na natjecanjima, ali i praktičnim primjenama psiholoških metoda u izboru i osposobljavanju sportaša (Drenovac, 2007). Sportski psiholog, kako navodi Cox (2005), ima različite uloge. Prva od tih je uloga kliničkog sportskog psihologa koji se bavi psihičkim teškoćama i poremećajima sportaša da bi zdravo funkcionirali u svakodnevnom životu i na sportskim terenima. Druga od uloga sportskog psihologa je da bude edukator, što znači da sportaše i trenere uči principima psihologije sporta te im kroz poboljšanje psihičkih vještina pomogne u poboljšanju rezultata. Zadnja uloga sportskog psihologa koju navodi Cox (2005) je istraživačka, a njegova zadaća je raznim istraživanjima u psihologiji sporta doprinijeti potvrđivanju i učvršćivanju psihologije sporta kao društvene znanosti. Kao predmet istraživanja u sportskoj psihologiji prevladavaju sposobnosti i osobine ličnosti sportaša, motivacija i interes za bavljenje određenim sportom, motoričko učenje te čimbenici uspjeha u sportskoj aktivnosti (Drenovac, 2007). Tako ćemo se i mi u ovom istraživanju baviti samoprocjenama igrачke kvalitete i osobinama ličnosti sportaša.

Samoprocjene sposobnosti i vještina

Podaci samoiskaza najočitiiji su izvor informacija o nekoj osobi, odnosno oni podaci koje nam osoba otkriva sama o sebi kroz proceduru kao što je intervju ili primjena upitnika (Larsen i Buss, 2008). Osoba nam ne mora uvijek davati potpuno točne podatke o sebi te to može činiti svjesno, prikazujući se boljom nego što to stvarno je, ali i nesvjesno vjerujući da je bolja nego što stvarno jest. Kada se osoba namjerno želi prikazati drugačijom, najčešće to ponašanje ima neku svrhu. Primjerice, prikazivanje sebe boljim zbog dobivanja posla ili prikazivanje svog stanja lošijim nego što jest u svrhu dobivanja veće odštete od osiguranja nakon nezgode. S druge strane, osoba može imati pogrešan uvid u svoje sposobnosti, većinom ih precjenjujući. U toj domeni poznat je fenomen da osobe niskih i prosječnih vještina precjenjuju svoje sposobnosti, dok su osobe visokih vještina sklone podcjenjivanju vlastitih sposobnosti. Taj fenomen su prvi otkrili Kruger i Dunning (1999) po kojima efekt nosi i ime (Dunning-Kruger efekt). Oni

pogrešku u procjenama sposobnosti pripisuju metakogniciji koju opisuju kao sposobnost procjenjivanja koliko je netko dobar u onome što radi te koliko je svjestan točne i pogrešne procjene, ali i „efektu iznadprosječnosti“ koji govori da je prosječna razina samoprocjena poželjnih osobina u populaciji iznad središnje vrijednosti ljestvice na kojoj je ta osobina procjenjivana. Takve pretpostavke istraživane su na raznim populacijama i povezivane s raznim osobinama među kojima su inteligencija (Bratko i sur., 2020), subjektivna dobrobit (Taylor i Brown, 1988), ali i osobine ličnosti (Sanchez i Speed, 2020).

Ličnost i procjenjivanje u samoprocjenama poželjnih osobina

Ličnost je skup organiziranih i relativno trajnih psihičkih osobina i mehanizama unutar pojedinca koji utječu na interakcije i adaptacije pojedinca na intrapsihičku, fizičku i socijalnu okolinu (Larsen i Buss, 2008). Mnogi znanstvenici pokušali su odrediti točnu taksonomiju ličnosti, od Eysencka i njegovog trofaktorskog modela, preko Cattella i modela sa 16 faktora do danas dominantno korištenog petofaktorskog modela koji su razvili McCrae i Costa (1999). Petofaktorski model ličnosti osnovnu strukturu ličnosti opisuje s pet širokih, univerzalnih dimenzija - ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, neuroticizam i otvorenost ka iskustvu.

Iako je petofaktorski model ličnosti najrašireniji, u zadnje vrijeme sve popularniji je HEXACO model ličnosti koji definira postojanje šest osnovnih dimenzija ličnosti - iskrenost-poniznost (eng. *Honesty-Humility*), emocionalnost (eng. *Emotionality*), ekstraverziju (eng. *Extraversion*), ugodnost (eng. *Agreeableness*), savjesnost (eng. *Conscientiousness*) i otvorenost ka iskustvu (eng. *Openness to experience*). Ekstraverzija, savjesnost i otvorenost sadržajno su vrlo bliske i visoko povezane s istoimenim dimenzijama petofaktorskog modela, dok ostale tri dimenzije HEXACO modela (iskrenost-poniznost, emocionalnost i ugodnost) predstavljaju restrukturiranu raspodjelu neuroticizma i ugodnosti iz petofaktorskog modela ličnosti. To ne znači da je do pronalaska dodatnog, šestog faktora došlo proširivanjem pojma ličnosti niti je to produkt korištenja drugačijih metoda. Dapače, najčišći dokazi šestofaktorske strukture došli su iz jednakih strategija izbora varijabli i mjera u istraživanjima kao i istraživanja koja su pronašla petofaktorsku strukturu ličnosti (Ashton i Lee, 2007). U idućim odlomcima

opisat ćemo navedene dimenzije ličnosti HEXACO modela na temelju radova Ashtona i Leeja (2007; Ashton i sur., 2014).

Iskrenost-poniznost predstavlja novi, šesti faktor koji nije definiran u prijašnjim modelima ličnosti i nema svoj ekvivalent u petofaktorskom modelu ličnosti. Ovu dimenziju čine uže osobine, tzv. facete iskrenosti, poštenja, izbjegavanja pohlepe i skromnosti. Ljestvica iskrenosti označava tendenciju da se osoba ne prikazuje drugačijom u socijalnim interakcijama. Odnosno, osoba koja je nisko na ljestvici iskrenosti će se prikazivati drugačijom nego što zapravo jest. Ljestvica poštenja označava potrebu da se izbjegava prevara ili korupcija i to tako da će osobe visoko na toj faceti izbjegavati upotrebljavati ljude ili društvo u svoju korist. Faceta izbjegavanja pohlepe odnosi se na posjedovanje luksuznih dobara i znakova visokog statusa. Tako će osobe nisko na ovoj ljestvici htjeti pokazati i posjedovati takve predmete ili oznake. Zadnja faceta u domeni iskrenost-poniznost je skromnost koja procjenjuje sklonost osobe da bude skromna i ponizna. Osobe nisko na ovoj faceti misle o sebi kao superiornima i daju sebi prava koja drugi nemaju.

Emocionalnost je dimenzija koja je po svom sadržaju slična crti neuroticizma u petofaktorskom modelu, ali u svojoj strukturi ima i sadržaj dimenzije ugodnosti. Sastoji se od faceta plašljivosti, anksioznosti, ovisnosti o drugima i sentimentalnosti. Faceta plašljivosti prikazuje nečiju sklonost strahu, odnosno osobe visoko na plašljivosti izbjegavaju aktivnosti koje bi im mogle donijeti bilo kakve tjelesne ozljede. Ljestvica anksioznosti odnosi se na količinu zabrinutosti u svakodnevnim situacijama. Visoki rezultati na anksioznosti manifestiraju se kroz veliku brigu čak i oko manjih problema. Ovisnost o drugima označava potrebu za emocionalnom potporom druge osobe. Visoka razina na ovoj ljestvici znači da osoba konstantno traži osobe s kojima može podijeliti svoje probleme i koji će joj pružiti ohrabrenje i emocionalnu potporu. Ljestvica sentimentalnosti odnosi se na tendenciju osobe da stvara jake emocionalne veze s drugima te iskazuje visoku razinu empatije.

Ekstraverzija u HEXACO modelu uvelike odgovara ekstraverziji u petofaktorskom modelu ličnosti. U HEXACO taksonomiji ličnosti ekstraverziju tvore facete socijalnog samopoštovanja, socijalne odvažnosti, druželjubivosti i živahnosti. Faceta socijalnog samopoštovanja odnosi se na količinu samopoštovanja u socijalnim situacijama te će osoba koja je visoko na ovoj faceti biti zadovoljnija sobom i bit će

svjesna svojih pozitivnih strana. Ljestvica socijalne odvažnosti prikazuje ugodu osobe u raznim socijalnim situacijama. Osoba s visokom socijalnom odvažnosti će lakše prilaziti strancima i govoriti u grupama. Druželjubivost je faceta koja se manifestira kroz uživanje u razgovoru, socijalnim interakcijama i druženjima. Nadalje, živahnost se odnosi na entuzijazam i energiju koju osoba ima, a osoba s visokim rezultatom na toj ljestvici iskazuje optimizam i živahnost u svakodnevnim situacijama.

Ugodnost je osobina ličnosti koja se u HEXACO modelu djelomično poklapa s ugodnošću, a djelomično s neuroticizmom iz petofaktorskog modela ličnosti. Podijeljena je na facete opraštanja, blagosti, fleksibilnosti i strpljivosti. Opraštanje opisuje mogućnost osobe da vjeruje i zavoli osobu koja ju je povrijedila te će osobe visoko na ovoj ljestvici brže obnavljati odnose nakon što su loše tretirane. Faceta blagosti označava tendenciju da osoba bude blaga i popustljiva u interakcijama s ljudima, dok će osobe s niskim razinama na ovoj faceti biti kritične u evaluaciji drugih. Fleksibilnost je tendencija da se osoba prilagodi i surađuje s drugima, a njezin manjak znači da je osoba tvrdoglava i spremna na svađu. Posljednja faceta je strpljivost koja označava tendenciju da se radije ostane miran nego postane ljut.

Crta savjesnost uvelike odgovara dimenziji savjesnosti iz petofaktorskog modela. Savjesnost HEXACO modela uključuje organiziranost, marljivost, perfekcionizam te razboritost. Organiziranost označava traženje reda, osobito u fizičkom okruženju te preferenciju strukturiranog rješavanja zadatka. Faceta marljivosti odnosi se na tendenciju osobe da naporno radi na zadacima, dok osobe koje postižu niže rezultate na ovoj faceti imaju manje discipline i nisu visoko motivirani postignućem. Ljestvica perfekcionizma upućuje na brigu o detaljima i temeljitost, a oni koji imaju niske rezultate na ovoj ljestvici dopuštaju si pogreške i propuštaju detalje. Ljestvica razboritosti procjenjuje sklonost pažljivom promišljanju i suzbijanju impulsa. Oni koji su nisko na toj ljestvici ponašaju se impulzivno i ne uzimaju u obzir posljedice vlastitih radnji.

Posljednja od šest dimenzija ličnosti HEXACO modela je otvorenost ka iskustvu koja se u velikoj mjeri može usporediti s otvorenošću ka iskustvu u petofaktorskom modelu ličnosti. Facete koje tvore faktor otvorenosti ka iskustvu su estetski doživljaj, radoznalost, kreativnost te nekonvencionalnost. Estetski doživljaj označava poštivanje i uživanje u ljepoti prirode i raznim oblicima umjetnosti. Ljestvica radoznalosti odnosi se na potragu za informacijama i iskustvom u svijetu kojem živimo, a niska razina

manifestira se kroz nezainteresiranost za istraživanje novih spoznaja. Ljestvica kreativnosti odnosi se na tendenciju osobe za eksperimentiranjem i inovacijama, gdje visoke razine dovode do traženja novih rješenja problema i ekspresivnost u umjetnosti. Nekonvencionalnost je faceta koja mjeri razinu prihvaćanja neuobičajenog. Osobe visoko na toj ljestvici lakše prihvaćaju radikalne ili neuobičajene ideje.

Povezanost osobina ličnosti i samoprocjena sposobnosti dokazana je u mnogim istraživanjima. Sanchez i Speed (2020) navode kako su dimenzije savjesnošću i ekstraverzije petofaktorskog modela negativno povezane s procjenjivanjem gramatičkih sposobnosti i logičkog rezoniranja kroz metakognitivne procese. Oni metakognitivne procese definiraju kao sposobnost razumijevanja vlastitih misaonih procesa, a to bi kroz procjenjivanje sposobnosti bila mogućnost usporedbe vlastitih i tuđih sposobnosti. Visoka razina metakognicije pozitivno je povezana sa savjesnosti i ekstraverzijom. Savjesni su zabrinutiji svojim efektivnim poslovnim strategijama, dok su ekstravertirane osobe koncentriranije na socijalni status i njegovo ponovno uspostavljanje nakon neuspjeha te oba ta zadatka zahtijevaju visoke metakognitivne vještine da bi se uspješno procijenile nečije sposobnosti. Iz toga bi se moglo zaključiti da bi osobe koje su visoko na dimenzijama savjesnosti i ekstraverzije imale manju tendenciju procjenjivati svoje sposobnosti. Iako to nisu pretpostavili, otvorenost ka iskustvu bila je pozitivno povezana s procjenjivanjem vlastitih sposobnosti, a tu povezanost autori su pokušali objasniti time da su otvorenije osobe podložnije pogrešnom „osjećaju znanja“ u verbalnim sposobnostima. McPeck i suradnici (2011) su istraživali povezanost osobina ličnosti sa samoprocjenama vožnje kod starijih ljudi. Njihovi rezultati pokazuju da će osobe visoko na dimenziji ekstraverzije imati veću tendenciju procjenjivati svoje sposobnosti, a objasnili su to opisujući ekstrovertirane ljude kao općenito samopouzdanije. Teo i suradnici (2023) su istraživali povezanost samoprocjena logičkih i jezičnih sposobnosti s dimenzijom iskrenost-poniznost te potvrdili njihovu negativnu povezanost. To znači da su osobe koje su više na dimenziji iskrenost-poniznost točnije procjenjivale svoje sposobnosti. Sukenik i suradnici (2018) povezali su dimenziju ugodnosti s procjenjivanjem sposobnosti unutar grupnog rada. Oni su u svojem istraživanju dokazali da su ugodnije osobe sklonije procjenjivati vlastite sposobnosti zbog pozitivnih socijalnih evaluacija, odnosno održavanja pozitivne slike o sebi.

Samopoštovanje i precjenjivanje sposobnosti

Uz nalaz da je ugodnost povezana s precjenjivanjem sposobnosti, Sukenik i suradnici (2018) su pokazali da je precjenjivanje pozitivno povezano i sa samopoštovanjem. Tako su osobe višeg samopoštovanja imale tendenciju precjenjivati svoje sposobnosti. Samopoštovanje je definirano kao percepcija osobe o tome u kojoj mjeri ona jest osoba koja bi htjela biti i/ili u kojoj mjeri nije osoba koja ne bi htjela biti (Larsen i Buss, 2008). Konstrukt samopoštovanja temelji se na određivanju osobe koja trenutno jesmo te osobe koja bismo htjeli biti. Osoba koja bi htjeli biti je uglavnom dugotrajni prikaz, dok se viđenje trenutnog sebe mijenja s vremenom. Tako povoljnijim samoprocjenama sebe smanjujemo razliku između stvarnog i idealnog ja, a to možemo raditi i svjesno i nesvjesno. Kim i suradnici (2016) su u svom istraživanju tražili od sudionika da procijene svoje sposobnosti rješavanja zagonetki nakon čega su sudionici rješavali konkretne zagonetke. Rezultati su pokazali da osobe s višim samopoštovanjem imaju tendenciju povoljnije procjenjivati svoju izvedbu, neovisno o njihovoj stvarnoj izvedbi.

Narcizam i precjenjivanje sposobnosti

Iako ga se zna okarakterizirati kao pretjerano samopouzdanje, istraživanja pokazuju značajne korelacije između samopouzdanja i narcizma (Brunzel, 2021; Meisel i sur., 2015), ali ih odvajaju kao dva zasebna konstrukta. Iako oba konstrukta uključuju pozitivno viđenje sebe, kvalitativno su vrlo različiti. Narcizam je osobina ličnosti koju opisuje osjećaj nadmoći nad drugima, želja za poštovanjem i potreba za odobravanjem od drugih (Brummelman i sur., 2016). Povezanost narcizma i precjenjivanja sposobnosti također je jedan od nalaza koji su potvrdila mnoga istraživanja (Lobbestael i sur. 2016; Zajenkowski, 2021). Tako istraživanje koje je proveo Zajenkowski (2021) pokazuje pozitivnu povezanost samoprocjena inteligencije i narcizma kod adolescenata, iako narcizam nije bio povezan s objektivnom mjerom inteligencije. Iz toga se može zaključiti da narcizam izravno utječe na samoprocjene sposobnosti. Inteligencija je važan resurs za stjecanje narcističkih socijalnih tendencija, te su osobe visoko na narcizmu sklonije precjenjivati ju. Istraživanje Lobbesaela i suradnika (2016) potvrđuje povezanost narcizma s precjenjivanjem vlastite emocionalne inteligencije, atraktivnosti i socijalnih

vještina, što nam govori da osobe visokog narcizma imaju tendenciju precjenjivati se u širokom rasponu sposobnosti i vještina.

Samoprocjene tjelesnih sposobnosti i vještina

Većina prethodno navedenih istraživanja odnosi se na procjenjivanje uspjeha u vještinama i sposobnostima koje nisu povezane s tjelesnom izvedbom pa ćemo se nadalje osvrnuti na neka istraživanja koja se bave samoprocjenama tjelesnih sposobnosti i vještina. Tremayne i suradnici (2022) su u svom istraživanju koristili snagu hvata dominantne ruke te zaključili da se Dunning-Kruger efekt pojavljuje i kod procjena koje uključuju tjelesnu snagu. Kolovelonis (2019) je potvrdio značajnu razliku u procjenama vlastitih od stvarnih sposobnosti u košarkaškim elementima, a Kolovelonis i Goudas (2019) potvrdili su takve nalaze na elementima nogometne igre. Analizom samoprocjena sportskih sposobnosti možemo dobiti uvid u daljnju mogućnosti razvoja sportaša. Tako su Hofseth i suradnici (2017) u istraživanju s mladim perspektivnim nogometašima zaključili da su oni koji precjenjuju svoje sposobnosti okarakterizirani kao oni s dobrom igrom u prošlosti te relativno lošom igrom u budućnosti zbog visokog pritiska uspjeha i čestog korištenja strategija samozaštite. Odnosno tendencija precjenjivanja vlastitih sposobnosti bila je negativno povezana s razinom buduće dobre igre. Fogarty i Else (2005) su istraživali precjenjivanje vlastitih sposobnosti u golfu i znanju pravila golfa, ali i promjenu procjena sposobnosti u tri kruga kroz dva pokušaja odrađivanja zadatka. Procjene znanja bile su više nego što su rezultati testiranja pokazivali, kao i procjene učinka na težem zadatku kroz sve procjene i pokušaje. Procjene uspjeha na lakšem zadatku prije prvog i drugog pokušaja bile su niže od stvarnog učinka, ali je zadnja procjena bila viša od uspješnosti na drugom zadatku.

Potaknuti svim navedenim istraživanjima, htjeli smo istražiti hoće li se takvi efekti ponoviti na populaciji rukometaša u muškoj nacionalnoj rukometnoj ligi. Sudionici su dobili zadatak da procijene svoju rukometnu kvalitetu tako da je usporede sa svim igračima lige i očekivali bismo da će se na tom pitanju pojaviti efekt iznadprosječnosti. Vođeni prethodno navedenim istraživanjima te smo procjene odlučili povezati s HEXACO dimenzijama ličnosti, samopoštovanjem i narcizmom. Odabrali smo HEXACO model jer je većina dosadašnjih istraživanja temeljila svoje nalaze na petofaktorskom modelu te nas je zanimalo kako bi restrukturirani faktori, a posebno novi,

šesti faktor, iskrenost-poniznost, mogli biti povezani sa samoprocjenama sposobnosti, ili u našem slučaju igračke kvalitete. Također, dosadašnja istraživanja nisu uzimala sportaše kao sudionike, a još manje rukometaše pa nam je bilo zanimljivo istražiti spomenute povezanosti na toj populaciji. Zbog kontrole ekspertnosti i posvećenosti sportu u obzir smo uzeli samo punoljetne igrače klubova najvišeg ranga hrvatskog rukometa.

Cilj, problemi i hipoteze

Cilj ovog istraživanja je istražiti postoji li tendencija precjenjivanja vlastite igračke kvalitete te ispitati povezanost tih samoprocjena s osobinama ličnosti HEXACO modela, samopoštovanjem i narcizmom. Sukladno tome, postavljeni su sljedeći istraživački problemi i njima pridružene hipoteze.

P1: Razlikuje li se distribucija samoprocjena rukometne kvalitete igrača od teorijski očekivane kvadratne distribucije?

H1: Distribucija samoprocjena rukometne kvalitete igrača razlikovat će se od teorijski očekivane kvadratne distribucije. Igrači će pozitivnije procjenjivati svoju kvalitetu te će distribucija biti negativno asimetrična.

P2: Jesu li samoprocjene rukometne kvalitete povezane s dimenzijama ličnosti iz HEXACO modela, samopoštovanjem i narcizmom?

H2: Samoprocjene igračke kvalitete bit će povezane sa svim dimenzijama HEXACO modela, osim s emocionalnošću, te sa samopoštovanjem i narcizmom. Samoprocjene kvalitete će biti pozitivno povezane s dimenzijama ekstraverzije, savjesnosti, ugodnosti, otvorenosti ka iskustvu te ljestvicama samopoštovanja i narcizma. Samoprocjene kvalitete će biti negativno povezane s dimenzijom iskrenost-poniznost.

P3: Kakva je uloga osobina ličnosti HEXACO modela te ljestvica samopoštovanja i narcizma u objašnjavanju varijance samoprocjena igračke kvalitete?

H3: Model sastavljen od HEXACO osobina ličnosti te ljestvica samopoštovanja i narcizma objašnjavat će značajni dio varijance samoprocjena kvalitete. Osobine ličnosti HEXACO modela, osim emocionalnosti, te ljestvice samopoštovanja i narcizma samostalno će dati značajan doprinos u objašnjavanju varijance samoprocjena rukometne kvalitete igrača.

Metoda

Sudionici

U istraživanju su sudjelovala ukupno 83 sudionika. Svi sudionici su muškarci, igrači hrvatskih rukometnih klubova koji su dio Paket 24 Premijer lige. U ispitivanje su uzeti samo članovi prvih ekipa koji su nastupali za svoj klub u sezoni 2023./2024. Raspon godina sudionika je od 18 do 35 ($M = 23.8$, $SD = 4.29$), a duljina bavljenja rukometom je u rasponu od 7 do 29 ($M = 14.3$, $SD = 4.94$). Najviše sudionika su bili vanjski igrači ($n = 38$), podjednako je bilo krilnih igrača i vratara ($n = 17$), nešto manje linijskih igrača ($n = 9$), te dva obrambena igrača.

Instrumenti

Upitnik demografskih podataka sastavljen je za potrebe ovog istraživanja te su njime prikupljene osnovne informacije o sudionicima (klub za koji su nastupali u sezoni 2023./2024., dob, duljina bavljenja rukometom te primarna pozicija igrača). Na kraju demografskog upitnika svaki sudionik je trebao procijeniti svoju rukometnu kvalitetu u odnosu na sve igrače u Paket 24 Premijer rukometnoj ligi, a ljestvica za procjenu je bila podijeljena u 5 kategorija („Vi ste u 20 % najboljih igrača Paket 24 Premijer lige“, „Vi ste u 20 % iznadprosječnih igrača Paket 24 Premijer lige“, „Vi ste u 20 % prosječnih igrača Paket 24 Premijer lige“, „Vi ste u 20 % ispodprosječnih igrača Paket 24 Premijer lige“ i „Vi ste u 20 % najlošijih igrača Paket 24 Premijer lige“).

Za mjerenje crta ličnosti korišten je HEXACO-PI-R koji mjeri šest dimenzija iz HEXACO modela ličnosti (Lee i Ashton, 2018). Dostupne verzije upitnika imaju 60, 100 i 200 čestica, a za ovo istraživanje korištena je hrvatska verzija od 100 čestica koju su Babarović i Šverko (2013) preveli i testirali na hrvatskom uzorku. Svaka od šest dimenzija HEXACO modela (H = iskrenost-poniznost, E = emocionalnost, X = ekstraverzija, A = ugodnost, C = savjesnost i O = otvorenost ka iskustvu) ima 4 facete

(prikazane u tablici 1) od kojih je svaka mjerena s 4 čestice u upitniku. Zadnje 4 čestice ovog upitnika mjere zasebnu intersticijalnu facetu altruizma koja nije dio ni jedne od šest širih dimenzija ličnosti. Sudionici procjenjuju svoje slaganje sa svakom tvrdnjom na ljestvici Likertovog tipa s pet kategorija (1= u potpunosti se ne slažem, 2= ne slažem se, 3= niti se slažem, niti se ne slažem, 4= slažem se, 5= u potpunosti se slažem). Rezultat na svakoj od 24 facete dobiva se računanjem aritmetičke sredine rezultata na česticama koje mjere svaku od faceta, pri čemu se neke od čestica boduju obrnuto. Rezultati na dimenzijama ličnosti dobivaju se računanjem aritmetičke sredine rezultata na 16 čestica koje mjere svaku od dimenzija. Minimalni teorijski rezultat na svakoj od faceta i dimenzija ličnosti je 1, a maksimalni 5. Metrijske karakteristike hrvatske verzije upitnika pokazale su zadovoljavajuću faktorsku strukturu, potvrđujući šest faktora, i pouzdanost mjerenu Cronbach alfa u rasponu od $\alpha = .78$ do $\alpha = .84$ (Babarović i Šverko, 2013). Koeficijent unutarnje konzistencije za šest dimenzija ličnost HEXACO na našem uzorku također su zadovoljavajući te iznose: iskrenost-poniznost $\alpha = .82$, emocionalnost $\alpha = .65$, ekstraverzija $\alpha = .78$, ugodnost $\alpha = .75$, savjesnost $\alpha = .81$ te otvorenost ka iskustvu $\alpha = .80$. Zbog manjeg broja čestica koje se odnose na njih su koeficijenti pouzdanosti faceta nešto niži te su u rasponu od $\alpha = .30$ (anksioznost) do $\alpha = .71$ (izbjegavanje pohlepe).

Tablica 1

Dimenzije i facete HEXACO modela ličnosti.

Dimenzija	Facete
Iskrenost-poniznost	Iskrenost, poštenje, izbjegavanje pohlepe i skromnost
Emocionalnost	Plaćljivost, anksioznost, ovisnost o drugima i sentimentalnost
Ekstraverzija	Socijalno samopoštovanje, socijalna odvažnost, druželjubivost i živahnost
Ugodnost	Opraštanje, blagost, fleksibilnost i strpljivost
Savjesnost	Organiziranost, marljivost, perfekcionizam i razboritost
Otvorenost ka iskustvu	Estetski doživljaj, radoznalost, kreativnost i nekonvencionalnost

Nakon upitnika ličnosti u istraživanje je uključen upitnik samopoštovanja (Rosenberg, 1965.) koji se sastoji od 10 čestica (primjer čestice: „Mislim da sam vrijedna osoba, barem koliko i drugi ljudi.“). Tip odgovora na upitniku je u obliku Likertove ljestvice s pet stupnjeva koji se odnose na stupanj slaganja s određenom tvrdnjom (1 = „u

potpunosti se ne slažem“ do 5 = „u potpunosti se slažem“). Ukupni rezultat na ljestvici predstavlja jednostavnu linearnu kombinaciju svih odgovora na upitniku, pri čemu je polovica čestica obrnuto bodovana. Tako se kao rezultat na ljestvici samopoštovanja može dobiti vrijednost između 10 i 50, gdje niža vrijednost označava niže samopoštovanje. Prednost ove ljestvice je što je kratka te pokazuje dobru unutarnju konzistenciju od $\alpha = .85$ do $\alpha = .88$ (Rosenberg, 1979), a takvi su rezultati dobiveni i na našem uzorku ($\alpha = .85$).

Posljednji dio upitnika bila je mjera narcizma koju smo izdvojili iz Kratkog upitnika mračne tetrade (SD4) koji su konstruirali Paulhus i suradnici (2021). Narcizam je u ovoj ljestvici mjeran kao stupanj slaganja s tvrdnjama na ljestvici Likertovog tipa od pet stupnjeva (1 = „u potpunosti se ne slažem do 5 = „u potpunosti se slažem“). Ljestvica ima sedam čestica (primjer čestice: „Ljudi me vide kao rođenog vođu.“), a rezultat na ljestvici narcizma je jednostavna linearna kombinacija zbroja odgovora na svako pitanje na ljestvici. Tako je minimalni mogući rezultat na ljestvici 7, a maksimalni 35 te veći broj označava višu razinu narcizma. Koeficijent pouzdanosti ljestvice narcizma u istraživanju koje su proveli Paulhus i suradnici (2021) iznosi $\alpha = .83$. U istraživanju koje su na hrvatskom uzorku proveli Wertag i suradnici (2023) koeficijent pouzdanosti za ljestvicu narcizma iznosi $\alpha = .73$, dok ista mjera na našem uzorku iznosi $\alpha = .65$.

Postupak

Ispitivanje je provedeno on-line na platformi Google Forms tijekom svibnja i lipnja 2024. godine. Sudionike smo prikupili tako da smo kontaktirali poznanika u svakom od rukometnih klubova (treneri ili igrači) te ih zamolili da prosljede poveznicu na upitnik svim punoljetnim igračima prve ekipe. Iz 16 kontaktiranih klubova prikupili smo 83 sudionika te je iz svakog kluba barem jedan igrač sudjelovao u istraživanju (min. = 1, max = 9). Sudionicima su upute objašnjene prije ispunjavanja upitnika te je naglašeno kako je ispunjavanje upitnika dobrovoljno i anonimno te da će se podaci koristiti isključivo za analizu grupnih rezultata. Također je naglašeno da je odustajanje od istraživanja moguće u bilo kojem trenutku i iz bilo kojeg razloga te neće biti kažnjavano. Prikupljeni podaci preuzeti su sa platforme Google Forms u obliku Excel tablice i zatim statistički obrađeni i analizirani u računalnom programu Jamovi.

Rezultati

U tablici 2 nalaze se deskriptivni podaci ispitivanih varijabli. Usporedbom prikazanih rezultata aritmetičkih sredina HEXACO modela koje smo dobili na našem uzorku i rezultata koje su na hrvatskom uzorku dobili Babarović i Šverko (2013) uviđamo da su aritmetičke sredine vrlo slične kod većine dimenzija ličnosti. Od tog prosjeka odstupaju dimenzije emocionalnosti i otvorenosti ka iskustvu i rezultati na obje dimenzije nešto su niži od prosjeka njihovog uzorka.

Tablica 2

Prikaz deskriptivnih mjera i mjera normaliteta distribucije na samoprocjenama rukometne kvalitete, dimenzijama HEXACO osobina ličnosti i ljestvicama samopoštovanja i narcizma (N=83)

Ljestvica	<i>M</i>	<i>SD</i>	S-W	Asimetričnost	Spljoštenost
Samoprocjene kvalitete	3.42	1.14	0.903**	-0.29	-0.57
Iskrenost-poniznost	3.34	0.682	0.975	0.31	-0.3
Emocionalnost	2.74	0.465	0.977	-0.16	0.42
Ekstraverzija	3.59	0.518	0.977	0.3	-0.45
Ugodnost	2.97	0.517	0.983	-0.05	-0.66
Savjesnost	3.59	0.556	0.982	0.37	-0.05
Otvorenost ka iskustvu	2.99	0.647	0.991	-0.07	0.17
Samopoštovanje	38.9	6.86	0.957**	-0.13	-1.04
Narcizam	3.22	0.62	0.970*	0.46	0.36

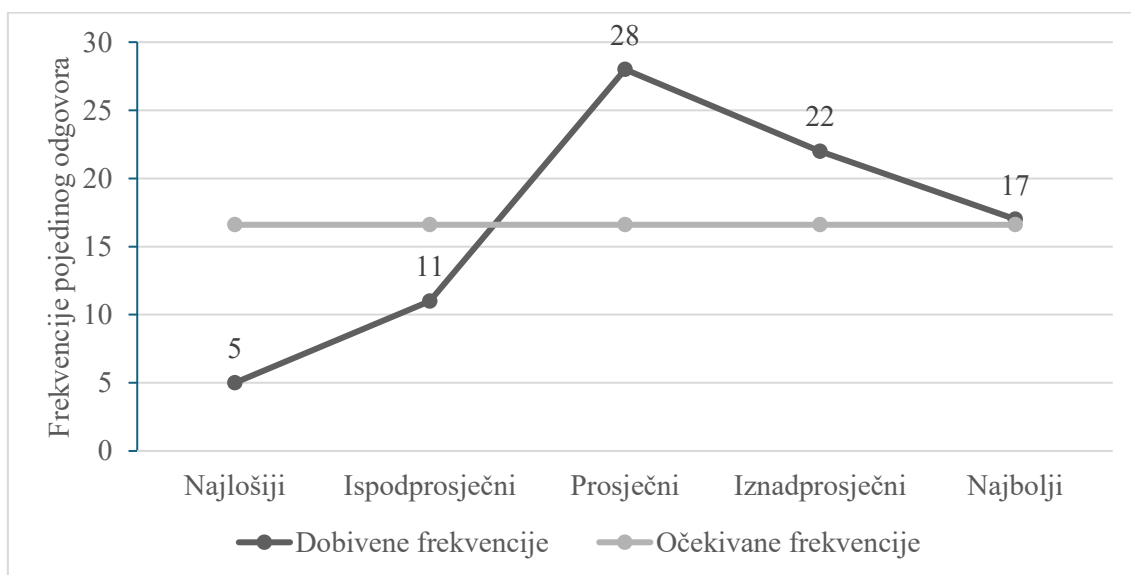
Legenda: S-W = Shapiro-Wilkov test normalnosti distribucije; * $p < .05$; ** $p < .01$

Prosječni rezultat na ljestvici samopoštovanja nešto je viši nego što su na hrvatskom uzorku dobili Schmitt i Allik ($M = 31.94$; 2005), a isto se može reći i za rezultat na ljestvici narcizma koji je malo viši nego kod Wertag i suradnika ($M = 2.99$; 2023). Prosječnu vrijednost na samoprocjenama kvalitete dobili smo tako da smo svakoj kategoriji odgovora pridali broj. Onima koji su se procijenili kao najlošiji pridani je broj 1, a najboljima je pridani broj 5. Aritmetička sredina samoprocjena rukometne kvalitete veća je od vrijednosti 3, koju bismo dobili kada bi svi ispravno procijenili svoju kvalitetu, uz pretpostavku da smo zahvatili reprezentativan uzorak za populaciju hrvatskih rukometaša.. Računanjem standardne pogreške aritmetičke sredine dobivenih rezultata

($SD_M=0.125$) možemo s 99% sigurnosti reći da se pravi rezultat samoprocjena kvalitete nalazi u rasponu 3.42 ± 0.32 što znači da očekivana vrijednost 3 ne ulazi u taj raspon. Iz toga možemo zaključiti da se rezultat samoprocjena iračke kvalitete značajno razlikuje od predviđenog teorijskog rezultata. Analizom frekvencijskih rezultata samoprocjena igračke kvalitete i izračunom hi-kvadrat testa ($\chi^2(4, N = 83) = 19.6; p < .01$) možemo zaključiti da se dobiveni rezultati i frekvencijski razlikuju od teorijski očekivanih vrijednosti. Na slici 1 možemo vidjeti da je skoro polovica (39) sudionika izjavila da se nalazi u gornjih 40 % prosjeka lige po igračkoj kvaliteti, a čak trećina njih smatra da spadaju u prosječnih 20 %.

Slika 1

Grafički prikaz frekvencija dobivenih i teorijski očekivanih rezultata samoprocjena igračke kvalitete (N=83)

Normalitet distribucija svih varijabli testirali smo Shapiro-Wilk testom. Rezultati na svim dimenzijama HEXACO taksonomije ličnosti bili su normalno distribuirani, dok smo odstupanja od normalne distribucije dobili na ljestvicama samopoštovanja i narcizma i kod samoprocjena rukometne kvalitete (v. tablica 1). U daljnju analizu normalnosti tih distribucija uvrstili smo mjere zakrivljenosti i spljoštenosti te vizualnu inspekciju. U literaturi postoji konsenzus da su prihvatljive razine zakrivljenosti i spljoštenosti između -2 i +2 (Gravetter i sur., 2021; Trochim i Donnelly, 2001). Kako su vrijednosti zakrivljenosti i spljoštenosti distribucija ljestvica samopoštovanja i narcizma unutar tog

raspona zaključujemo da je preduvjet normalnosti zadovoljen i možemo te varijable smatrati pogodnima za korištenje u parametrijskim testovima.

U prilogu A nalazi se tablica koja prikazuje deskriptivne podatke, podatke o normalitetu distribucija te povezanosti sa samoprocjenama rukometne kvalitete za sve facete HEXACO modela. Važno je naglasiti da i sve facete zadovoljavaju uvjete normalnosti distribucije.

Tablica 3

Prikaz korelacijske matrice korelacija između samoprocjena igrачke kvalitete, HEXACO dimenzija ličnosti, samopoštovanja i narcizma (N=83)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. Samoprocjena kvalitete	-								
2. Iskrenost-poniznost	.18	-							
3. Emocionalnost	.05	-.01	-						
4. Ekstraverzija	.25*	.17	.01	-					
5. Ugodnost	-.07	.16	-.04	.07	-				
6. Savjesnost	.45**	.52**	.02	.42**	.07	-			
7. Otvorenost ka iskustvu	.16	.20	.09	.02	.021	.44**	-		
8. Samopoštovanje	.40**	.47**	-.14	.62**	.01	.51**	.01	-	
9. Narcizam	.17	-.33**	-.01	.37**	-.03	.14	.22*	.08	-

Legenda: * - $p < .05$; ** - $p < .01$

Rezultati Pearsonovih koeficijenata korelacije između samoprocjena igrачke kvalitete, HEXACO dimenzija ličnosti, ljestvica samopoštovanja i narcizma prikazani su u tablici 3. Analizom korelacijske matrice možemo vidjeti da su samoprocjene igrачke kvalitete značajno pozitivno povezane s HEXACO dimenzijama ekstraverzije i savjesnosti te ljestvicom samopoštovanja. Iako bi dimenzije HEXACO modela trebale biti prilično nezavisne, u našim rezultatima dobili smo značajne pozitivne povezanosti dimenzije savjesnosti s dimenzijama iskrenost-poniznost, ekstraverzijom i otvorenosti ka iskustvu. Ljestvica samopoštovanja značajno je pozitivno povezana s dimenzijama HEXACO modela iskrenost-poniznost, ekstraverzijom i savjesnosti. Ljestvica narcizma značajno je pozitivno povezana s ekstraverzijom i otvorenošću ka iskustvu, a negativno povezana s dimenzijom iskrenost-poniznost.

U svrhu odgovora na posljednji istraživački problem ovoga rada, odnosno ispitivanja samostalnog doprinosa objašnjavanju varijance samoprocjena igračke kvalitete koristili smo hijerarhijsku regresijsku analizu. Rezultati analize prikazani su u tablici 4. U prvi korak analize uvrstili smo dimenzije HEXACO modela ličnosti te možemo vidjeti da takav model objašnjava značajan dio varijance samoprocjena igračke kvalitete. Iako samostalni doprinos objašnjenju varijance daje samo dimenzija savjesnosti, ovaj model objašnjava 22.2 % ukupne varijance samoprocjena igračke kvalitete.

Tablica 4

Rezultati hijerarhijske regresijske analize s HEXACO dimenzija ličnosti, ljestvicom samopoštovanja i narcizma kao prediktorima i samoprocjenama igračke kvalitete kao kriterijem (N=83)

Model	Varijabla	β	Sažetak modela
1.	Iskrenost-poniznost	-.063	$R = .471$ $R^2 = .222$ $F = 3.61^{**}$
	Emocionalnost	.033	
	Ekstraverzija	.074	
	Ugodnost	-.091	
	Savjesnost	.463**	
	Otvorenost ka iskustvu	-.012	
2.	Iskrenost-poniznost	-.138	$R = .533$ $R^2 = .284$ $F = 3.67^{**}$ $\Delta R^2 = .062$ $F_{\Delta R^2} = 3.20^*$
	Emocionalnost	.085	
	Ekstraverzija	-.138	
	Ugodnost	-.060	
	Savjesnost	.381**	
	Otvorenost ka iskustvu	.012	
	Samopoštovanje	.364*	
	Narcizam	.086	

Legenda: β = standardizirani regresijski koeficijent; R = koeficijent multiple korelacije; R^2 = koeficijent multiple determinacije; F = vrijednost F-omjera; ΔR^2 = promjena koeficijenta multiple determinacije; $F_{\Delta R^2}$ = vrijednost F-omjera za grupu dodanih prediktora; * - $p < .05$; ** - $p < .01$

Analiza nam ne pokazuje značajan samostalni doprinos varijable ekstraverzije iako je bila značajno povezana sa samoprocjenama kvalitete u korelacijskoj analizi. U

drugom koraku regresijske analize uvrstili smo ljestvice samopoštovanja i narcizma. Dodavanjem tih varijabli postotak objašnjene varijance samoprocjena kvalitete narastao je na 28.4 %, a samostalan doprinos dala je samo ljestvica samopoštovanja. Razlika u prediktivnoj snazi prvog i drugog modela regresijske analize je značajna ($\Delta R^2 = .062$) i opravdava dodavanje drugog koraka regresije. Iako varijabla dobi značajno korelira sa samoprocjenama kvalitete ($r = .38, p < .01$), nismo je uvrstili u regresijsku analizu. Razlog tome je što su rukometaši u hrvatskoj ligi uglavnom mladi te se do starije dobi zadržavaju kvalitetniji igrači pa bi uvrštavanjem varijable dobi kao korekcije u regresijsku analizu korigirali samoprocjene igračke kvalitete. Detaljnija objašnjenja razloga izostavljanja dobi iz regresijske analize nalaze se u raspravi.

Rasprava

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati precjenjuju li igrači klubova najvišeg ranga hrvatskog rukometa svoju rukometnu kvalitetu i da su te samoprocjene povezane s dimenzijama HEXACO modela i ljestvicama samopoštovanja i narcizma. Kada se osvrnemo na tablicu 2 koja prikazuje deskriptivne podatke mjerenih varijabli, uočavamo razlike u aritmetičkim sredinama ekstraverzije, otvorenosti ka iskustvu, samopoštovanju i narcizmu od onih koje navodi spomenuta literatura (Babarović i Šverko, 2013; Schmitt i Allik, 2005; Wertag i sur., 2023). Rezultat na ljestvici emocionalnosti u našem uzorku je niži od prosječnog rezultata emocionalnosti uzorka hrvatskih studenata (Babarović i Šverko, 2013). Osoba s visokom razinom emocionalnosti sklonija je izražavanju emocija od one koja je nisko na emocionalnosti, a kako navode Bungić i Barić (2009), tjelesno vježbanje ima važnu razvojnu ulogu jer, između ostalog, pruža mogućnost učenja regulacija emocija kroz veliki broj stresnih situacija s kojima se svakodnevno susrećemo u bavljenju sportom. Naša skupina sudionika sastoji se od sportaša koji se svakodnevno bave sportom te tome pripisujemo niže rezultate na dimenziji emocionalnosti, a slične rezultate dobili su i Schild i suradnici (2020) koji su za sudionike imali skupinu adolescentnih košarkaša. Otvorenost ka iskustvu, koja je u našem uzorku niža od prosjeka hrvatskog uzorka koju navode Babarović i Šverko (2013), ali se poklapa s prosječnim rezultatom u istraživanju Schilda i suradnika (2020), mogli bismo pripisati odabiru sporta. Ilyasi i Salehian (2011, prema Piepiora, 2020) pokazali su da je otvorenost ka iskustvu niža kod grupnih nego individualnih sportova, dok su Piepiora i Petecka (2020, prema

Piepiora, 2020) nižu otvorenost ka iskustvu pronašle kod rukometašica nego kod karatašica. Smatramo da je ovdje drugačija situacija nego kod emocionalnosti i to tako da otvorenost osobe utječe na odabir sporta, a ne da sport utječe na razvoj otvorenosti. S tom pretpostavkom smatramo da će oni niže na otvorenosti ka iskustvu radije odabirati i pronalaziti se u timskim sportovima koji ne iziskuju visoki rizik, poput rukometa, odbojke ili nogometa, nasuprot planinarenju, motociklizmu ili ronjenju. Što se tiče samopoštovanja, sportska aktivnost dovodi do boljeg viđenja sebe (Bungić i Barić, 2009), smanjujući razliku između trenutnog i idealnog viđenja sebe, čime povećavamo samopoštovanje. Iz toga, kao i kod emocionalnosti, proizlazi zaključak da je u našem uzorku rukometaša prosječno samopoštovanje više jer svakodnevno ostvaruju svoje ciljeve te tako razvijaju bolje mišljenje o sebi. Povišena razina narcizma u našem uzorku mogla bi se objasniti time što se bavljenje sportom na razini koju smo mi ispitivali smatra visokim uspjehom za većinu igrača. To se tako tretira i u njihovim socijalnim krugovima te na kraju i sam sportaš tendira naglašavanju svojih sportskih uspjeha.

U sklopu prvog problema analizirali smo samoprocjene rukometne kvalitete igrača. Iako nismo imali objektivnu mjeru rukometne kvalitete sudionika, teorijsku vrijednost smo dobili načinom postavljanja pitanja. Kada smo podijelili ljestvicu odgovora na pet razina koje su po postotku igrača u njima teorijski jednake, kao aritmetičku sredinu trebali smo dobiti srednju vrijednost procjene, odnosno 3. Kako ta teorijski predviđena vrijednost nije ulazila u raspon „pravog rezultata“ dobivene aritmetičke sredine ($M = 3.42 \pm 0.32, p < .01$) možemo zaključiti da naš uzorak hrvatskih rukometaša općenito precjenjuje svoju igračku kvalitetu te smo tako potvrdili prisutnost „efekta iznadprosječnosti“ koji se pojavljuje u većini istraživanja sa samoprocjenama sposobnosti. Prisutnost Dunning-Kruger efekta dakako ne možemo dokazati jer nemamo podatke o individualnim pogreškama u samoprocjenama. S pretpostavkom o precjenjivanju vlastite kvalitete našeg uzorka provodili smo daljnje analize.

U sklopu druge hipoteze smo analizom povezanosti samoprocjena igračke kvalitete s dimenzijama HEXACO modela ličnosti i ljestvica samopoštovanja i narcizma dobili značajnu pozitivnu povezanost samoprocjena s dimenzijama savjesnosti, ekstraverzije i ljestvicom samopoštovanja. Povezanost dimenzija iskrenost-poniznost, ugodnost i otvorenost ka iskustvu te ljestvice narcizma sa samoprocjenama igračke kvalitete nismo uspjeli pokazati. Iako smo predstavili istraživanja koja podupiru oba

smjera korelacije ekstraverzije sa samoprocjenama sposobnosti (Sanchez i Speed, 2020; McPeck i sur., 2011), korelacija koju smo dobili bila je pozitivna. Razlog tome možemo tražiti u strukturi ekstraverzije kao dimenzije HEXACO modela ličnosti. Ako pogledamo deskriptivnu statistiku i povezanost faceta ekstraverzije sa samoprocjenama kvalitete u prilogu A, vidjet ćemo da se povezanosti pojedinih faceta ekstraverzije i samoprocjena uvelike razlikuju. Facete socijalne odvažnosti i druželjubivosti nisu značajno povezane, dok su facete živahnosti i socijalnog samopoštovanja značajno pozitivno povezane sa samoprocjenama kvalitete. Nadalje, kako samo ime kaže socijalno samopoštovanje visoko je povezano s neovisno mjerenom ljestvicom samopoštovanja ($r = .64, p < .01$), a kako je samopoštovanje značajno povezano sa samoprocjenama kvalitete to bi mogao biti razlog pozitivne korelacije ekstraverzije sa samoprocjenama. Također, faceta živahnosti pokazuje značajnu povezanost sa samoprocjenama kvalitete, a visoki rezultati na toj ljestvici opisuju osobu kao optimističnu što bi moglo dovesti do viših samoprocjena kvalitete. Pozitivna povezanost samopoštovanja i samoprocjena kvalitete ($r = .40, p < .01$), može se objasniti kroz dva smjera. Prvi je da igrači koji su samopouzdaniji procjenjuju svoju kvalitetu zbog bolje slike o sebi, a drugi je da objektivno bolji igrači točno procjenjuju svoju kvalitetu, ali zato što imaju bolje sportske rezultate imaju više samopoštovanje. Na drugi dio objašnjenja može imati utjecaj položaj pitanja o samoprocjeni kvalitete u upitniku. Ovo pitanje je bilo na početku upitnika i razmišljanjem o tom pitanju bolji igrači su tu činjenicu osvijestili te zato postizali više razine na ljestvici samopoštovanja. Ovaj mehanizam ne bi bio moguć kod igrača koji već imaju više samopoštovanje jer oni vjeruju da pripadaju boljoj skupini te ne bi imali načina osvijestiti da su svoju kvalitetu pogrešno procijenili.

U ovom istraživanju dobivena je pozitivna povezanost dimenzije savjesnosti sa samoprocjenama igračke kvalitete ($r = .45, p < .01$). Savjesnost u HEXACO modelu sastoji se od faceta organiziranosti, marljivosti, perfekcionizma te razboritosti, što odgovara karakteristikama koje se razvijaju pri bavljenju sportom (Drenovac, 2007). Bolje ekipe lige, pa tako i igrači u tim ekipama, imaju bolje organizirani trenažni proces, a svojim radom i marljivošću postaju bolji igrači. Perfekcionizam je prisutan kroz pažljivo motrenje pogrešaka i traženje napretka, a razboritost je prisutna u smislu razvitka samokontrole. S tim na umu možemo pretpostaviti da neki aspekti savjesnosti dovode do

bolje sportske uspješnosti, dok se drugi aspekti razvijaju kroz bavljenje sportom te u tome pronalazimo razlog zašto su savjesniji igrači uspješniji, a tako se i procjenjuju.

Neznačajne povezanosti samoprocjena igračke kvalitete s osobinama iskrenost-poniznost, ugodnost, otvorenost ka iskustvu i narcizam pripisujemo odsustvu objektivne mjere rukometne kvalitete igrača. Primjerice, rezultati na ljestvici narcizma kod naših sudionika prosječno su viši nego što su na hrvatskom uzorku dobili Wertag i suradnici (2023). Pretpostavljamo da bi se narcizam mogao izraženije vidjeti kod igrača koji su lošiji, ali se procjenjuju boljima nego što jesu. No zbog odsutnosti objektivne mjere o tome ne možemo zaključivati. Iako smo i za ljestvice ugodnosti i otvorenosti ka iskustvu predviđali značajnu pozitivnu povezanost sa samoprocjenama kvalitete, pretpostavljamo da ni to nismo uspjeli potvrditi zbog nedostatka objektivne mjere rukometne kvalitete igrača. Pogledamo li u prilogu A facete tih dimenzija, vidjet ćemo značajnu negativnu povezanost facete opraštanja ($r = -.27, p < .05$) i značajnu pozitivnu povezanost facete estetskog doživljaja ($r = .25, p < .05$) sa samoprocjenama kvalitete. Daljnjom analizom utvrdili smo da je faceta opraštanja značajno negativno povezana sa samopoštovanjem ($r = -.22, p < .05$) što bi moglo značiti da su bolji igrači manje skloni opraštanju kako ne bi rušili svoje viđenje sebe i smanjili svoje samopoštovanje. Analizom facete estetskog doživljaja pronašli smo njenu pozitivnu povezanost s dimenzijom savjesnosti ($r = .42, p < .01$) te tu možemo tražiti razlog povezanosti ove varijable sa samoprocjenama kvalitete. U praksi objašnjenje možemo tražiti u odvajanju sportskog i društvenog života, a da su savjesniji bolji u tome, tako više uživaju u umjetnosti i prirodnim ljepotama.

Hijerarhijskom regresijskom analizom pokušali smo odgovoriti na treći postavljeni problem istraživanja. Kroz dvije razine regresije dodali smo prvo varijable HEXACO modela ličnosti, a zatim ljestvice samopoštovanja i narcizma, Rezultati su pokazali da smo djelomično potvrdili postavljenu hipotezu. Opći model regresije u oba koraka dao nam je značajnu razinu predikcije varijance samoprocjena igračke kvalitete te je razlika među modelima bila značajna. U prvom koraku regresijske analize uvrstili smo dimenzije HEXACO modela ličnosti te nam je taj model značajno predviđao varijancu samoprocjena igračke kvalitete ($F(6,76) = 3.61, p < .01$). Samo HEXACO dimenzijama ličnosti uspjeli smo objasniti 22.2 % ukupne varijance. Dodavanjem ljestvica samopoštovanja i narcizma u drugom stupnju regresije značajno smo poboljšali uspješnost predikcije ($F(2,74) = 3.20, p < .05$). Krajnji model regresije predviđao je

ukupno 28.4 % varijance ($F(8,74) = 3.67, p < .01$), što znači da smo dodavanjem varijabli samopoštovanja i narcizma objasnili dodatnih 6.2 % varijance samoprocjena igračke kvalitete. Ako se osvrnemo na hipotezu o regresijskoj analizi, možemo vidjeti da smo pretpostavili da će nam sve mjerene varijable, osim varijable emocionalnosti, samostalno objašnjavati značajan udio varijance, ali to nismo uspjeli potvrditi jer su jedino savjesnost i samopoštovanje imali značajan samostalni doprinos. Kada bismo nakon korelacijske analize pretpostavljali koje varijable bi samostalno mogle značajno objasniti udio varijance, rekli bismo da će to biti ljestvice ekstraverzije, savjesnosti i samopoštovanja, odnosno one koje su bile značajno povezane sa samoprocjenama kvalitete. To je potvrđeno za ljestvice savjesnošću ($\beta = .381, p < .05$) i samopoštovanja ($\beta = .364, p < .05$) koje su pokazale značajan samostalni doprinos u objašnjenju varijance samoprocjena kvalitete, ali to nije slučaj za varijablu ekstraverzije. Razlog možemo tražiti u visokoj povezanosti ekstraverzije sa savjesnosti ($r = .42, p < .01$) i samopoštovanjem ($r = .62, p < .01$). Iz toga zaključujemo da ekstraverzija objašnjava isti udio varijance samoprocjena kvalitete kao i te dvije varijable. Varijable savjesnosti i samopoštovanja su tako preuzele samostalan doprinos od ekstraverzije.

Kao što smo već spomenuli, varijablu dobi nismo uvrstili u regresijsku analizu iz razloga visoke povezanosti s ostalim varijablama, što znači da objašnjava jednake dijelove varijance samoprocjena igračke kvalitete kao te varijable. Dob se obično u regresijsku analizu stavlja kao kontrolna varijabla ne bi li se kontrolirao potencijalni artefakt koji bi mogao proizaći iz kompozicije uzorka. No u našem konkretnom slučaju držimo da kontrola dobi ne bi predstavljala kontrolu artefakata već bi zapravo dovela do pogrešnog nalaza o nepostojanju suštinske veze između samoprocjene igračke kvalitete i pojedinih osobina ličnosti. Naime, dob je značajno povezana s varijablama samoprocjene igračke kvalitete ($r = .38, p < .01$), ekstraverzijom ($r = .26, p < .05$) i samopoštovanjem ($r = .43, p < .01$). Regresijskom analizom u koju jesmo uvrstili dob kao prediktor potvrdili smo očekivanja da bi se zbog uvrštavanja dobi značajnost samostalnog objašnjavanja varijance nekih drugih varijabli mogla izgubiti. Takav slučaj dogodio nam se s varijablom samopoštovanja. Praktično gledajući, to bi se moglo objasniti dvama razlozima. Prvo moguće objašnjenje povezanosti samoprocjena kvalitete i dobi je to što je objektivna financijska situacija u Paket 24 premijer ligi lošija nego u rukometnim ligama slične kvalitete, izuzev nekoliko klubova, pa se tako većina klubova oslanja na mlađe igrače.

Iako se za naše rukometne škole može reći da su dosta dobre, perspektivni mladi igrači, nakon što se u tim školama razvijaju, često gledaju preko granica „Lijepa Naša“ u potrazi za boljom financijskom situacijom, a oni koji se zadrže nastavljaju raditi po vrlo dobrom programu i razvijati svoje rukometne vještine. Tako imamo starije igrače koji su se razvijali dobrim radom te postali bolji pa tako i bolje procjenjuju svoje rukometnu kvalitetu i mlađe igrače koji se još nisu stigli razviti u tim vrlo dobrim sredinama za razvoj. Tu možemo vidjeti povezanost samoprocjena kvalitete i dobi, a razlog povezanosti dobi s varijablom samopoštovanja tražit ćemo u odnosu unutar ekipa. Kako su stariji igrači najčešće uzor mlađima unutar ekipe tako ih i mlađi igrači više poštuju, što dovodi do višeg samopoštovanja starijih igrača.

Metodološka ograničenja i smjernice za buduća istraživanja

Osvrnimo se i na ograničenja provedenog istraživanja. Vjerojatno najvažnije ograničenje je neuspješno definiranje objektivne mjere rukometne kvalitete s kojom bismo usporedili samoprocjene igrača te tako mogli detaljnije zaključivati o ličnosti igrača ovisno o točnosti njihovih procjena. Objektivnu mjeru rukometne igračke kvalitete pokušali smo osmisliti prema individualnoj statistici igrača, ali nismo uspjeli zahvatiti sve kategorije. Rogulj i suradnici (2006) u svom su istraživanju koristili ključ za procjenu efikasnosti igrača koji se nalazi u prilogu B, ali nekoliko razloga nas je odvratilo od njegovog korištenja. Rukomet je vrlo dinamičan sport i izmjene igrača rade se unutar igre, bez zaustavljanja vremena te često neki igrači ulaze samo u obrambenu ili napadačku formaciju ekipe. Tako ovaj ključ ne uzima u obzir igrače koji ulaze u obrambenu formaciju igre. Nadalje, kao što ponekad u nogometu igrač koji je uputio zadnje dodavanje odradi veći i teži posao od igrača koji se našao pred golom i „samo“ gurnuo loptu u gol, tako je i u rukometu asistencija nekad „vrjednija“ od gola, a ovaj ključ ih ne uzima u obzir. Uspješnost vratara također je upitna jer obrambeni igrači ponekad imaju veliki utjecaj na kvalitetu udaraca protivničke ekipe prema голу pa tako vratar nije nužno samostalno zaslužan za svaki obranjeni udarac. Stoga smo zaključili da predloženi ključ nije pogodan za ovo istraživanje te smo probali sastaviti drugačiji sustav za procjenu kvalitete.

Prvo smo razmatrali uzeti podatke o individualnoj statistici igrača koja se bilježi na utakmicama, ali bi to imalo slične nedostatke. Primjerice, ako bismo uzimali prosjek

golova igrača te broj obrana golmana po utakmici pojavio bi se problem kod kvalitetnijih ekipa koje imaju više dobrih igrača na istoj poziciji koji tijekom sezone raspodjeljuju vrijeme koje provode na terenu. Tako bi prosjek golova tih igrača bio manji nego prosjek golova igrača koji dominira na svojoj poziciji u klubu te gotovo sam odrađuje cijele utakmice. Druga ideja odnosila se na uvrštavanje omjera zabijenih golova i upućenih udaraca, ali tu smo naišli na problem pozicije igrača jer nije jednako lako zabiti gol s različitih pozicija na terenu. Stoga smo zaključili da će nam u analizi individualne statistike uvijek nešto nedostajati pa smo način tražili preko grupne statistike. Krajnji poredak ili broj bodova ekipa na kraju sezone mogao bi odrediti pondere koji će se pridavati igraču iz te ekipe da bi dobili objektivnu kvalitetu ekipe. Međutim, to vodi do problema varijabiliteta kvalitete igrača unutar ekipa. U najboljoj ekipi lige sigurno nisu svi najbolji igrači, čak naprotiv, možda niti najbolji igrač cijele lige ne dolazi iz najbolje ekipe, nego je ta ekipa osvojila naslov prvaka zbog timske igre. To isto vrijedi i za posljednju ekipu, ali i za sve ekipe između njih. Krajnji razlog nemogućnosti usporedbe individualnog i grupnog uspjeha ekipa i igrača je sustav odigravanja utakmica u ligi. Liga se sastoji od 16 klubova koji se na početku sezone dijele u dvije skupine od osam klubova na temelju plasmana u prethodnoj sezoni (klubovi se po plasmanu dijele u parove, prvi i drugi, treći i četvrti, itd. te se od svakog para izvlači jedan klub koji ide u "Ligu A", dok drugi ide u „Ligu B“). U tim skupinama igraju dvosmjerno sa svakim suparnikom te na kraju tog dijela najbolje tri ekipe iz svake skupine tvore novu skupinu zvanu „Liga za prvaka“, a ostalih pet ekipa iz svake skupine tvore „Liga za opstanak“. To znači da neki od klubova uopće neće igrati protiv tri, odnosno pet klubova iz suprotne lige. Također, to vodi to toga da klubovi nemaju jednaki raspored jer neki igraju više puta protiv slabije ekipe zbog čega imaju veću mogućnost postizanja boljeg ekipnog i individualnog rezultata, dok će neki više puta igrati protiv jačeg protivnika te će njihova individualna i ekipna statistika izgledati lošije nego što bi možda trebala.

Drugo ograničenje odnosi se na veličinu prikupljenog uzorka. Iako populacija igrača u najvišem rangu hrvatskog rukometa nije velika (otprilike 250 igrača), smatramo da na uzorku od 83 igrača treba biti oprezan kod zaključivanja osobina populacije. Iako smo prikupili gotovo trećinu ukupne populacije statistički postupci koje smo koristili ovise o broju sudionika te se njihove rezultate treba uzimati sa zadržkom. Veći broj sudionika mogli smo prikupiti korištenjem metode papir-olovka, ali ta metoda bila bi

nepraktična i veoma zahtjevna zato što su potencijalni sudionici rasprostranjeni po cijeloj državi. Zahvaćanjem trećine populacije postoji mogućnost da smo u prosjeku stvarno zahvatili igrače koji su bolji od prosjeka. U tom slučaju ne možemo govoriti niti o efektu „iznadprosječnosti“.

Sljedeće ograničenje ovog istraživanja odnosi se na vrstu podataka koje smo koristili. Rezultati istraživanja temeljeni su na samoprocjenama sudionika. Tu se otvara mogućnost socijalno poželjnog odgovaranja na što bi nam mogla ukazivati značajna međusobna povezanost dimenzija ličnosti iz HEXACO modela koje se nalaze u tablici 3. Razlog toga može biti percepcija nedovoljne anonimnosti sudionika s kojima se i osobno poznajemo te se preko demografskih podataka (klub, pozicija, dob) gotovo sigurno može otkriti identitet svakog sudionika, što u svakom slučaju nismo činili. Kao korekciju samoprocjena mogli smo koristiti procjene trenera, ali bi u tome slučaju morali otkriti tko je od članova kluba sudjelovao u istraživanju ili od trenera tražiti da procjeni sve igrače svoje ekipe te im dodijeli šifru da bi uspješno uparili te podatke. Problem kod procjena trenera također može biti pogreška u procjeni kvalitete njihovih igrača, a takve rezultate pokazali su McCormack i suradnici (2022) gdje su treneri procjenjivali tjelesne sposobnosti igrača ragbija. Kao drugi oblik procjena igračke kvalitete mogli smo uzeti i procjene suigrača, ali tu nailazimo na problem malog broja sudionika u nekim klubovima i otkrivanja identiteta sudionika koji su sudjelovali u istraživanju.

U smjernice za buduća istraživanja uvrstili bi pronalaženje objektivne mjere igračke kvalitete, povećanje ukupnog broja sudionika te izjednačavanje broja sudionika po klubovima. To bi osiguravalo zahvaćanje većeg raspona igračke kvalitete sudionika te ne bi dovodilo u pitanje ograničenje zahvaćanja samo boljih ili lošijih igrača.

Zaključak

U ovom istraživanju ispitivali smo imaju li hrvatski rukometaši tendenciju procjenjivati svoju igračku kvalitetu višom nego što jest te smo ispitivali povezanost samoprocjena igračke kvalitete s HEXACO dimenzijama ličnosti te ljestvicama samopoštovanja i narcizma, kao i njihovu ulogu u objašnjavanju varijance samoprocjena rukometne igračke kvalitete. Zaključili smo da sudionici precjenjuju svoju rukometnu kvalitetu. Rezultati upućuju na pozitivnu povezanost tih samoprocjena s dimenzijama ekstraverzije i savjesnosti te ljestvicom samopoštovanja. Cijeli model objašnjavao je

značajan udio varijance samoprocjena rukometne igrачke kvalitete, a značajan samostalni doprinos imale su ljestvice savjesnosti i samopoštovanja.

Literatura

- Ashton, M. i Lee, K. (2007). Empirical, Theoretical, and Practical Advantages of the HEXACO Model of Personality Structure. *Personality And Social Psychology Review*, 11(2), 150-166. <https://doi.org/10.1177/1088868306294907>
- Ashton, M. C., Lee, K., i, de Vries, R. E. (2014). The HEXACO Honesty-Humility, Agreeableness, and Emotionality Factors: A review of research and theory. *Personality and Social Psychology Review*, 18, 139-152. <https://doi.org/10.1177/1088868314523838>
- Babarović, T., i, Šverko, I. (2013). HEXACO dimenzije ličnosti u hrvatskom uzorku. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 22(3), 397-411. <https://doi.org/10.5559/di.22.3.01>
- Bunjić, M., i, Barić, R. (2009). Tjelesno vježbanje i neki aspekti psihološkog zdravlja. *Hrvatski športskomedicinski vjesnik*, 24(2), 65-75.
- Bratko, D., Pocrnić, M., i, Butković, A. (2020). Twins assessing their own and parental intelligence: Examining the raters' agreement and the effect of raters' and targets' gender. *Europe's Journal of Psychology*, 16(2), 229-248. <https://doi.org/10.5964/ejop.v16i2.1853>
- Brummelman, E., Thomaes, S., i, Sedikides, C. (2016). Separating narcissism from self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 25(1), 8-13. <https://doi.org/10.1177/0963721415619737>
- Brunzel, J. (2021). Overconfidence and narcissism among the upper echelons: a systematic literature review. *Management Review Quarterly*, 71(3), 585-623. <https://doi.org/10.1007/s11301-020-00194-6>
- Cox, R. H. (1998). *Psihologija sporta - Koncepti i primjene*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Drenovac, M. (2007). *Sportska psihologija*. Filozofski fakultet u Osijeku.
- Fogarty, G. J., i, Else, D. (2005). Performance calibration in sport: Implications for self-confidence and metacognitive biases. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 3(1), 41-57. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2005.9671757>
- Gravetter, F. J., Wallnau, L. B., Forzano, L. A. B., i, Witnauer, J. E. (2021). *Essentials of statistics for the behavioral sciences*. Cengage Learning.
- Hofseth, E., Toering, T., Jordet, G., i, Ivarsson, A. (2017). Self-evaluation of skills and performance level in youth elite soccer: Are positive self-evaluations always positive? *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 6(4), 370-383. <https://doi.org/10.1037/spy0000094>
- Kim, Y. H., Kwon, H., Lee, J., i, Chiu, C. Y. (2016). Why do people overestimate or underestimate their abilities? A cross-culturally valid model of cognitive and motivational processes in self-assessment biases. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 47(9), 1201-1216. <https://doi.org/10.1177/0022022116661243>
- Kolovelonis, A. (2019). Relating students' participation in sport out of school and performance calibration in physical education. *Issues in Educational*

Research, 29(3), 774-789.
<https://search.informit.org/doi/10.3316/ielapa.641352575523830>

- Kolovelonis, A., i, Goudas, M. (2019). Does performance calibration generalize across sport tasks? A multiexperiment study in physical education. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 41(6), 333-344. <https://doi.org/10.1123/jsep.2018-0255>
- Kruger, J., i Dunning, D. (1999). Unskilled and unaware of it: how difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments. *Journal of personality and social psychology*, 77(6), 1121.
- Larsen, R. J. i Buss, D. M. (2008). *Psihologija ličnosti*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Lee, K., i, Ashton, M. C. (2008). The HEXACO personality factors in the indigenous personality lexicons of English and 11 other languages. *Journal of Personality*, 76, 1001-1053. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00512.x>
- Lee, K., i, Ashton, M. C. (2018). Psychometric properties of the HEXACO-100. *Assessment*, 25, 543-556. <https://doi.org/10.1177/1073191116659134>
- Lobbestael, J., de Bruin, A., Kok, E., i, Voncken, M. (2016). Through rose-coloured glasses: An empirical test of narcissistic overestimation. *Personality and Mental Health*, 10(4), 305–316. <https://doi.org/10.1002/pmh.1347>
- McCormack, S., Jones, B., Elliott, D., Rotheram, D., i Till, K. (2022). Coaches' assessment of players physical performance: subjective and objective measures are needed when profiling players. *European Journal of Sport Science*, 22(8), 1177-1187. <https://doi.org/10.1080/17461391.2021.1956600>
- McCrae, R. R., i Costa, P. T., Jr. (1999). A Five-Factor theory of personality. In L. A. Pervin i O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed., pp. 139–153). Guilford Press.
- McPeck, R., Nichols, A. L., Classen, S., i, Breiner, J. (2011). Bias in older adults' driving self-assessments: The role of personality. *Transportation research part F: traffic psychology and behaviour*, 14(6), 579-590. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2011.06.001>
- Meisel, M. K., Ning, H., Campbell, W. K., i, Goodie, A. S. (2016). Narcissism, overconfidence, and risk taking in US and Chinese student samples. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 47(3), 385-400. <https://doi.org/10.1177/0022022115621968>
- Paulhus, D. L., Buckels, E. E., Trapnell, P. D., i, Jones, D. N. (2021). Screening for Dark Personalities: The Short Dark Tetrad (SD4). *European Journal of Psychological Assessment*, 37(3), 208–222. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000602>
- Piepiora, P. (2020). A review of personality research in sport. *Pedagogy and Psychology of Sport*, 6(4), 64-83. <https://doi.org/10.12775/PPS.2020.06.04.007>
- Ribar, M., Wertag, A., i, Sučić, I. (2022). Modeling Short Dark Tetrad (SD4): Preliminary findings on Croatian version. *U: XXVIII scientific conference Empirical studies in psychology: Book of abstracts* (str. 60-60). Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.

- Rogulj, N., Nazor, M., Srhoj, V., i, Božin, D. (2006). Differences between competitively efficient and less efficient junior handball players according to their personality traits. *Kinesiology*, 38(2.), 158-163.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the Self*. Basic Books.
- Sanchez, D. J., i, Speed, A. (2020). *The impact of individual traits on domain task performance: Exploring the dunning-kruger effect* (No. SAND-2020-12152). Sandia National Lab.(SNL-NM). <https://doi.org/10.2172/1716582>
- Schild, C., Botzet, L. J., Planert, L., Ścigała, K. A., Zettler, I., i, Lang, J. W. (2020). Linking personality traits to objective foul records in (semi-) professional youth basketball. *Journal of research in personality*, 87, 103987. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2020.103987>
- Schmitt, D. P., i, Allik, J. (2005). Simultaneous administration of the Rosenberg Self-Esteem Scale in 53 nations: exploring the universal and culture-specific features of global self-esteem. *Journal of personality and social psychology*, 89(4), 623-642. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.89.4.623>
- Sukenik, S., Reizer, A., i, Koslovsky, M. (2018). Direct and indirect effects of agreeableness on overconfidence. *Journal of Individual Differences*, 39(3), 174. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000261>
- Taylor, S. E., i Brown, J. D. (1988). Illusion and well-being: a social psychological perspective on mental health. *Psychological bulletin*, 103(2), 193-210. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.103.2.193>
- Teo, N. Q., Lim, T., i, Tong, E. M. (2023). The humble estimate: Humility predicts higher self-assessment accuracy. *British Journal of Social Psychology*, 62(1), 561-582. <https://doi.org/10.1111/bjso.12545>
- Tremayne, K. S., Newbery, G., Tremayne, P., i, Nolan, K. A. (2022). Can the Dunning-Kruger effect occur in the motor performance domain?. *International journal of sport and exercise psychology*, 20(3), 715-728. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2021.1929396>
- Trochim, W. M., i, Donnelly, J. P. (2001). *Research methods knowledge base* (Vol. 2). Atomic dog publishing.
- Wertag, A., Ribar, M., i, Sučić, I. (2023). Theoretical models of Short Dark Tetrad (SD4) and its relationship with socially desirable responding: Findings on the Croatian version. *Primenjena psihologija*, 16(1), 83-106. <https://doi.org/10.19090/pp.v16i1.2426>
- Zajenkowski, M. (2021). How do teenagers perceive their intelligence? Narcissism, intellect, well-being and gender as correlates of self-assessed intelligence among adolescents. *Personality and Individual Differences*, 169(1), 109978. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.109978>

Prilozi

Prilog A.

Tablični prikaz deskriptivnih podataka, normalnosti distribucija i povezanosti faceta HEXACO modela sa samoprocjenama rukometne kvalitete

	<i>M</i>	<i>SD</i>	S-W	Asimetričnost	Spljoštenost	<i>r</i>
Iskrenost	3.52	0.78	0.942**	0.41	-0.6	0.15
Poštenje	3.2	1.073	0.961*	0.11	-0.8	0.11
Izbjegavanje pohlepe	3.11	0.925	0.979	0.06	-0.68	0.16
Skromnost	3.52	0.864	0.969*	-0.20	-0.38	0.1
Plašljivost	2.33	0.701	0.976	0.11	0.04	0.02
Anksioznost	3.04	0.722	0.982	0.18	0.18	-0.09
Ovisnost o drugima	2.65	0.801	0.978	-0.10	-0.63	0.01
Sentimentalnost	2.94	0.756	0.981	0.02	0.47	0.18
Socijalno samopoštovanje	3.82	0.662	0.973	-0.21	-0.60	0.32**
Socijalna odvažnost	3.14	0.783	0.981	0.15	-0.02	0.1
Druželjubivost	3.76	0.692	0.96*	0.12	-0.74	-0.07
Živahnost	3.63	0.777	0.974	-0.36	-0.13	0.36**
Opraštanje	2.64	0.699	0.98	0.19	0.00	-0.27*
Blagost	3.35	0.687	0.977	0.02	-0.23	-0.09
Fleksibilnost	2.82	0.683	0.976	0.37	-0.18	-0.01
Strpljivost	3.08	0.885	0.973	0.09	-0.73	0.13
Organiziranost	3.72	0.737	0.974	-0.16	-0.43	0.36**
Marljivost	3.88	0.715	0.956**	-0.12	-0.80	0.39**
Perfekcionizam	3.55	0.779	0.962*	-0.18	-0.06	0.29**
Razboritost	3.22	0.726	0.959*	0.26	0.77	0.32**
Estetski doživljaj	2.59	0.938	0.97	0.38	-0.47	0.25*
Radoznalost	3.13	0.869	0.969*	-0.38	-0.53	0.12
Kreativnost	3.01	0.907	0.976	0.14	-0.23	0.14
Nekonvencionalnost	3.22	0.821	0.969*	0.14	-0.12	-0.05

Legenda: S-W = Shapiro-Wilkov test normalnosti distribucije, *r* = povezanost faceta sa samoprocjenama rukometne kvalitete, * $p < .05$; ** $p < .01$.

Prilog B

Prijedlog ključa za bodovanje rukometne efikasnosti igrača iz istraživanja Rogulj i suradnika (2006)

Varijabla situacijske efikasnosti	Bodovanje
Postignut pogodak	2
Izboren kazneni udarac	1.5
Izboreno isključenje protivničkog igrača	1
Tehnička pogreška	-1
Promašaj pri pokušaju postizanja pogotka	-1
Primljeni pogodak (za vratare)	-1
Obranjeni udarac (za vratare)	2